

ЧОРНОБИЛЬ: ЩО БУЛО?

Володимир ЛІСЦИН

26 квітня 1986 року світ дізнався про існування в Україні містечка Чорнобиль: коли несподівано скандинавські країни відчували на собі підвищену радіоактивність, американці на їхнє прохання розвернули свої космічні супутники на тодішній Радянський Союз, визначили місце витоку радіації та домоглися від комуністичного уряду СРСР конкретних пояснень, що саме трапилось

Радянські громадяни були частково поінформовані про аварію на Чорнобильській атомній електростанції тільки через кілька діб: напівбрехню їм офіційно повідомила газета "Правда".

З того часу не згасають суперечки щодо визначення причин поки що найбільшої в історії сучасної цивілізації глобальної техногенної катастрофи з викидом у повітря понад одного мільярда Кюрі радіоактивних речовин та подальшої долі людей, які постраждали від наслідків цієї аварії (тільки українських громадян близько 3 млн. осіб, у тому числі приблизно 400 тисяч дітей) і забруднених плямами радіації українських територій з містами, селами, полями, лісами, річками, озерами...

Аби наблизитися до істини, ми поглибили висловитися відомого фахівця з науково-практичних питань ядерної енергетики **Миколою КАРПАНА**.

– Миколо Васильовичу, на яких етапах життя Ви зіштовхувалися з проблемами Чорнобильської АЕС?

– Практично безперервно. З осені 1986-го я працював заступником головного інженера Чорнобильської АЕС з питань науки та ядерної безпеки. До аварії був виконуючим обов'язки заступника начальника відділу ядерної безпеки. Весь тиждень до аварії я перебував у Москві, у відрядженні. Повернувся 25 квітня, але начальник відправив мене додому для відпочинку. Коли трапилося нещастя, терміново приступив до роботи, з'ясував причини аварії на 4-му блоці, брав участь у ліквідації наслідків аварії, у запусках до роботи вцілілих енергоблоків, після переопромінення працював завідуючим Секретаріатом у депутатській Чорнобильській комісії Верховної Ради України, оце зараз дописую чергову книгу про Чорнобильську трагедію та загальні проблеми ядерної енергетики.

– Про можливі причини аварії різними авторами висувалися найрізноманітніші версії, хіба що про НЛО не було. А насправді?

– За часів Радянського Союзу такі ситуації втаємничувалися, правду не говорили, інколи – напівправду, частіше – відверту брехню. Тож мало кому відомо, а абсолютна більшість взагалі не знає, що майже за два місяці після аварії, 3 липня 1986 року, на позачерговому засіданні Політбюро ЦК КПРС – тоді найвищого керівного органу держави – в присутності Горбачова, Рижкова, Щербицького та інших партійно-державних керівників було заслухано та обговорено "Доповідь Державної комісії з розслідування причин аварії на Чорнобильській АЕС 26 квітня 1986 року".

Учасники засідання в своїх висновках цілком вірно проранжували причини аварії (далі – мовою оригіналу):

"...1. Аварія явилась следствием досрочного прекращения теоретических исследований по безопасности реактора, что сделало РБМК "потенциально опасным реактором". Виновность за это, в первую очередь, лежит на руководстве государства, руководстве Академии наук и руководстве Министерства среднего машиностроения.

2. Физикой и конструкцией реактора, в том числе системой его управления и защиты, не была исключена возможность "разгона" мощности реактора при некоторых рабочих ситуациях его промышленной эксплуатации. В этом виновны Научный руководитель и Главный конструктор реактора.

3. Разработчик Программы испытаний и персонал Чернобыльской АЭС, которых Главный конструктор не предупредил о способности РБМК к "саморазгону" в определенных ситуациях, ввели реактор в потенциально опасный режим. Виновность за это лежит на Главном конструкторе, руководстве эксплуатирующей организации и руководстве ЧАЭС".

Як бачимо, причини аварії на ЧАЭС та її винуватці були визначені максимально точно й занесені до Протоколу засідання Політбюро ЦК КПРС. Але ця істина призначалася лише для найвищого керівництва СРСР, тому цей Протокол було складено в однісінькому екземплярі з грифом "Цілком таємно".

(Закінчення на стор. 3)

